

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาคุณภาพกำลังคนสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องเป็นภาคีหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการจัดการศึกษาที่สนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงโดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือเพื่อการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนางานบนฐานความรู้ แต่ในสภาพจริงการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมโยงกับกลไกและนโยบายที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุหลักคือ การขาดระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันรัฐบาลจึงถือเป็นนโยบายสำคัญในการเร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยของประเทศซึ่งสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรสำคัญที่ต้องดำเนินการ

ปีการศึกษา 2548 – 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการวิจัยพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยในรูปแบบของเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่างโดยความร่วมมือของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่น ผลงานวิจัยชี้ชัดถึงสภาพปัญหาสำคัญคือการขาดแคลนนักจัดการงานวิจัยและขาดกลไกการจัดการคุณภาพงานวิจัยที่มีการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา (ฉัตรนภา พรหมมา 2549 : 39) นอกจากนี้ ผลการศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก แพร่ สุโขทัย และลำปาง พบว่าสภาพปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องมีการเร่งรัดพัฒนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาคือ การปฏิบัติพันธกิจที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับปัญหาความต้องการของชุมชนท้องถิ่น การขาดระบบบริหารจัดการคุณภาพองค์กรที่มีการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดการคุณภาพด้านการวิจัยซึ่งเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องมีการเร่งรัดให้มีการปรับปรุงพัฒนา(ฉัตรนภา พรหมมา 2550 : 3)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษาในเขตภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา และสถานศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงวางแผนร่วมกันในการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการจัดการคุณภาพงานวิจัยของเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่นเขตภาคเหนือ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และต่อขยายผลจากบทเรียนเดิมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ได้มีการวิจัยพัฒนาระบบประกันคุณภาพงานวิจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาท้องถิ่น(ฉัตรนภา พรหมมา 2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีการพัฒนาการจัดการคุณภาพงานวิจัยอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ก่อให้เกิดเครือข่ายการวิจัยของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และเอื้อต่อการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองต่อเป้าหมายนโยบายทั้งด้านการศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น และประเทศชาติ อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการคุณภาพงานวิจัยของเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่นเขตภาคเหนือ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาและชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานศึกษาพื้นที่เขตภาคเหนือ 4 จังหวัด ประกอบด้วย สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์แพร่ สุโขทัยและพิษณุโลก รวม 15 แห่ง

ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ สถานภาพ สักยภาพด้านการจัดการงานวิจัยของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงการจัดการศึกษากับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และการยกระดับคุณภาพการจัดการงานวิจัยของสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนอย่างเป็นระบบ

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา รวม 15 แห่ง และองค์กรชุมชนในเขตรับผิดชอบของสถานศึกษาที่เป็นขอบเขตประชากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการคุณภาพงานวิจัยของเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการงานวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพพันธกิจขององค์กร ได้อย่างเป็นระบบเอื้อต่อการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
2. ได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์ประเมินคุณภาพการจัดการงานวิจัยของสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เป็นเครื่องมือสำคัญที่สถานศึกษาจะใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและประเมินตนเอง เพื่อปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการจัดการคุณภาพงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
3. ได้คู่มือและเครื่องมือการจัดการคุณภาพงานวิจัยของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อต่อยอดขยายผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
4. อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร ที่เข้าร่วมโครงการได้รับการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการวิจัยและการจัดการคุณภาพงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สามารถสร้างผลงาน ได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างน้อย 15 คน
5. เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการงานวิจัยของสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบ ซึ่งสามารถต่อยอดขยายผลและบริการวิชาการต่อผู้เกี่ยวข้องได้อย่างยั่งยืน

กรอบคิดในการวิจัย

